

# De eurocrisis

Herman Michiel

november 2011

[www.andereuropa.org](http://www.andereuropa.org)



## **Deel 1: Financiële en monetaire aspecten** p.2

- A. Crisis van het neoliberalisme (p.3)
- B. “Constructiefout” van de EMU (p. 7)

## **Deel 2: Economische en institutionele aspecten** p. 15

- A. Waar loopt het economisch fout?
- B. Europees economisch bestuur
  - Europees semester
  - Sixpack
  - Europluspact

## **Algemene conclusies** p.19

# Deel 1:

## Financiële en monetaire aspecten

### Grote gevolgen hebben grote oorzaken:

- De grootste crisis wereldwijd sinds crash Wall Street 1929
- Financiële crisis + economische crisis + sociale crisis
- Eerste crisis van de Europese Muntunie

### De grote oorzaak:

**NIET:** - vervalsing Griekse overheidsstatistieken

(Griekse economie = 2,5% van die van de Eurozone)

- Verspilzieke of luie Grieken, Ieren, Portugezen, Spanjaarden ...
- grote begrotingstekorten en/of schulden van de lidstaten van de EU (“niet respecteren van het Stabiliteitspact”)

(Ierland en Spanje: lage schuld en laag begrotingstekort vóór de crisis)

**WEL:**

**crisis van het neoliberalisme**

**+**

**“constructiefout” van de Europese muntunie**

## A. Crisis van het neoliberalisme

### Wat is neoliberalisme?

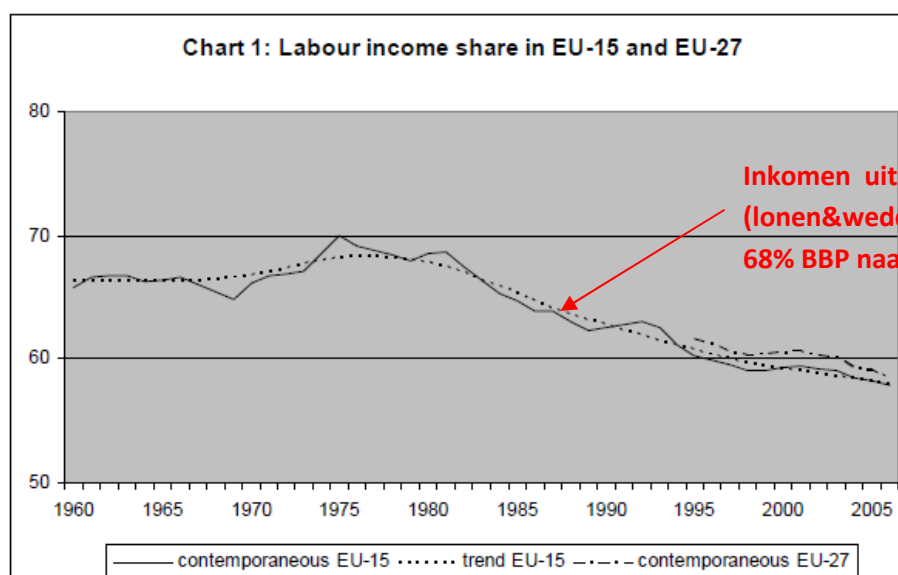
Het kapitalisme kan op verschillende manieren beheerd worden:

- 19<sup>de</sup> eeuw: “rauw liberalisme”, “laissez-faire kapitalisme”, weinig overheidstussenkomst, haast geen sociale voorzieningen, overlevingslonen...
- Eerste en Tweede Wereldoorlog: oorlogseconomie
- “Golden Sixties” (1945-1975): arbeid deelt in productiviteitsstijging (‘Fordisme’), uitbouw sociale zekerheid (welvaartstaat), consumptiemaatschappij.
- Sinds “Thatcher-Reagan-revolutie” (1980→...): neoliberalisme

**Kenmerken van het neoliberalisme:**

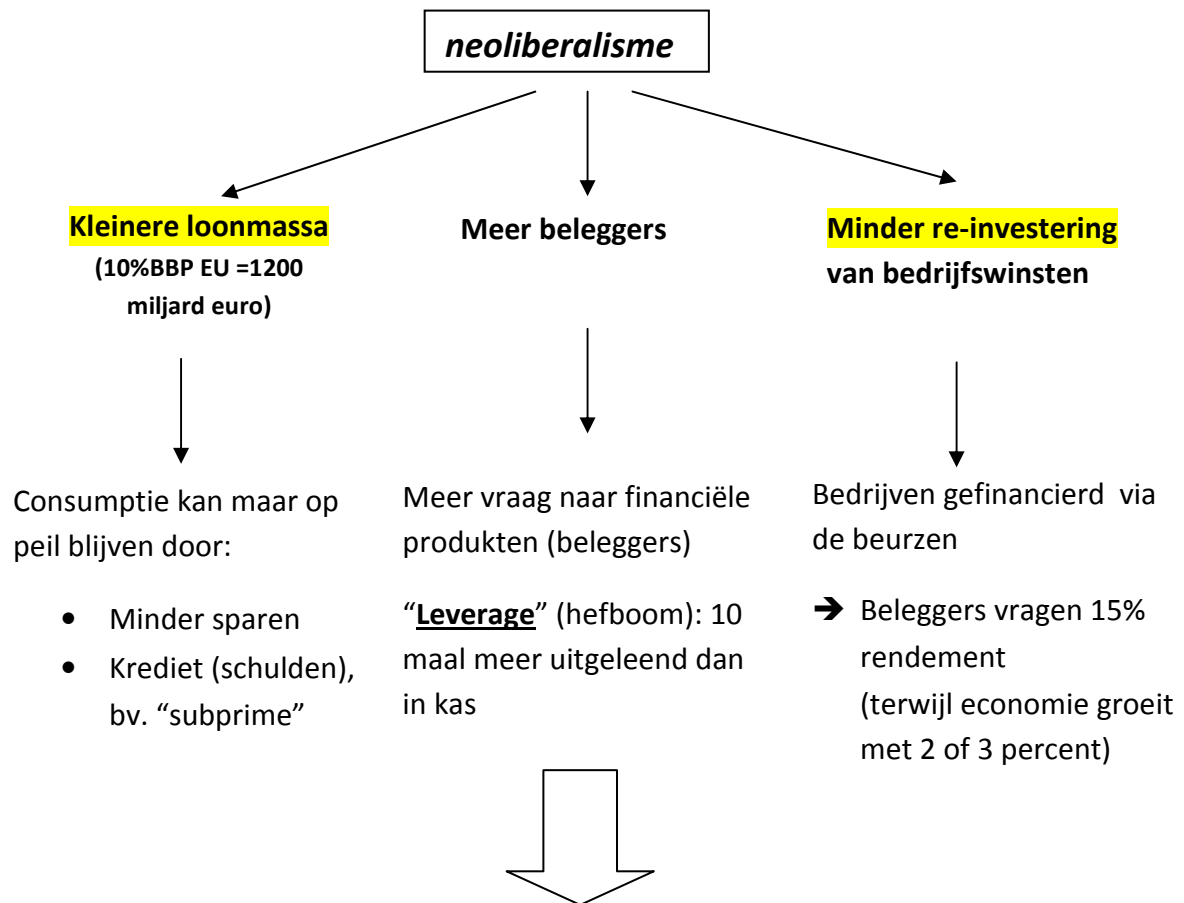
- Poging om de winstvoet te herstellen
- Wereldwijde vrije markt (“**liberalisering**”)
- **Privatiseringen**, terugdringen openbare diensten
- **Deregulering**: steeds minder beperkingen en regels voor banken, beurzen, verzekeringen...
- “minimale staat”
- **dalend aandeel van de lonen in het nationaal inkomen, stijgend aandeel winsten**

### The labour income share in the EU: 1960-2006



# Financiële sector wordt steeds belangrijker onderdeel van het neoliberal economisch systeem.

Waarom is de financiële sector eigenlijk zo groot?



**De financiële sector  
is essentieel voor de werking van  
de neoliberale economie**

## Zeebelleneconomie:

10% BBP van arbeid naar kapitaal

→ 1200 miljard euro in EU alleen al

Deregulering , weinig toezicht op banken,  
banken geven 10, 20 zelfs 50 keer meer  
leningen dan ze bezitten (“hefboom”)

→ X miljard euro

Belasting op kapitaalbezitters ↘

→ Y miljard euro

+

—————  
**Duizenden miljarden op zoek naar  
grote winsten In financiële sector**

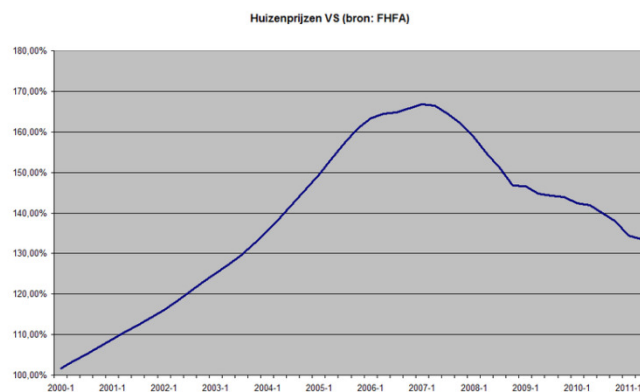
### Gevolg: zeepbellen

Bv. “dotcom”-zeepbel barst in 2000



[NASDAQ](#): Het koersverloop rondom de piek op 10 maart 2000

Bv. “subprime”- (hypotheek-)zeepbel barst in USA 2007, weldra ook in  
Ierland en Spanje



huizenprijs in US

## (eerste) bankencrisis, kredietcrisis

- Hypotheekleningen werden door hypotheekinstellingen als financiële producten verkocht (“titrisatie”); deze producten werden op hun beurt verwerkt in nieuwe producten
- Resultaat: als hypotheekcrisis uitbreekt, stort niet alleen de waarde ineen van de hypotheekbanken, maar ook van de andere banken weet niemand meer wat ze waard zijn. September 2008: **Lehman Brothers failliet**
- Banken willen niet meer aan elkaar lenen → kredietcrisis
- Banken moeten nochtans terug van kapitaal voorzien worden

Reuters · Apr. 21, 2009 | Last Updated: Apr. 21, 2009 1:17 PM ET

WASHINGTON -- Global writedowns of toxic debt among banks and other financial institutions in the United States, Europe and Japan could reach US\$4.1-trillion, the International Monetary Fund said on Tuesday.

7% van BBP van de wereld!

- De overheden komen tussen (2008-2009) zowel in US als in EU

## Private schuld wordt publieke schuld

### EUROPEAN BANKS Bailouts\*



Bailout= “reddingsoperatie”

(Dit is maar een deeltje van de reddingsoperaties in 2008-2009)

## B. “Constructiefout” van de EMU

crisis van het neoliberalisme

+

“constructiefout” van de Europese muntunie

### Publieke schuld in de eurozone ...

*Men spreekt van “eurocrisis”.*

*Men spreekt niet van “dollarcrisis”*

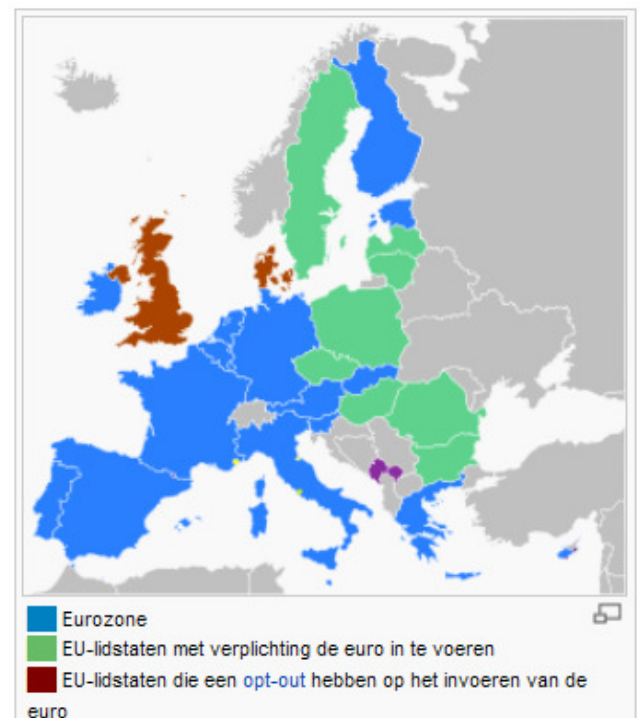
*“crisis van het Britse pond”*

*“crisis van de Japanse yen”*

#### Waarom is dit zo?

Antwoord:

- achter de staatsschuld in \$ staat de Amerikaanse Centrale Bank (“Fed”)
- achter de staatsschuld in £ staat de Britse Centrale Bank
- achter de staatsschuld in ¥ staat de Japanse Centrale Bank (Japan: staatsschuld = 200% BBP!)
- in al deze gevallen is de Centrale Bank de “lender of last resort”, d.w.z. de “redder van het laatste uur”
- in al deze gevallen hebben de private geldschieters (die beleggen in staatsschuld) er vertrouwen in dat er desnoods dollars, ponden of yens gedrukt zullen worden
- in al deze gevallen is de druk van de ratingbureaus (Standard & Poor’s enz.) gering
- **achter de staatschulden in € staat niet de Europese Centrale Bank (ECB) !! De ECB is niet de “lender of last resort” van de euro**
- **voor een staatsschuld in euro kijken de beleggers naar het land in kwestie, niet naar de ECB**
- **de ratingbureaus geven een score aan Griekenland, aan Ierland, aan België ... waarvan de intrest voor Athene, Dublin of Brussel afhangt. Voor Griekenland is lenen op de private markt onmogelijk duur (tot 19% rente, tegenover 2,5% voor Duitsland, 4,5% voor België, 6,4% voor Italië enz. )**



## De “constructiefout” van de Europese muntunie

Verdrag van Lissabon (of: de gebuisde “Europese grondwet”):

### Artikel 123 (“no bailout” – geen financiële hulp)

1. Het verlenen van voorschotten in rekening-courant of andere kredietfaciliteiten bij de Europese Centrale Bank of de centrale banken van de lidstaten, (hierna "nationale centrale banken" te noemen), ten behoeve van instellingen, organen of instanties van de Unie, centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten, alsmede het rechtstreeks van hen kopen door de Europese Centrale Bank of nationale centrale banken van schuldbewijzen, zijn verboden.

### Artikel 124 (“no bailout” – geen financiële hulp)

Niet op overwegingen van bedrijfseconomisch toezicht gebaseerde maatregelen waardoor instellingen, organen of instanties van de Unie, centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten een bevoorrechte toegang tot de financiële instellingen krijgen, zijn verboden

### Artikel 127 (prijsstabiliteit)

1. Het hoofddoel van het Europees Stelsel van Centrale Banken (hierna "ESCB" te noemen), is het handhaven van prijsstabiliteit. Onverminderd het doel van (...)

### Artikel 130 (“onafhankelijkheid”)

Bij de uitoefening van de bevoegdheden en het vervullen van de taken en plichten die bij de Verdragen en de statuten van het ESCB en van de ECB aan hen zijn opgedragen, is het noch de Europese Centrale Bank, noch een nationale centrale bank, noch enig lid van hun besluitvormende organen toegestaan instructies te vragen aan dan wel te aanvaarden van instellingen, organen of instanties van de Unie, van regeringen van lidstaten of van enig ander orgaan.(...)

## Van waar de behepthed met “prijsstabiliteit” (inflatiebestrijding) ?







- *Natuurlijk is een hollende inflatie voor iedereen slecht*
- *Maar tussen het vermijden van hollende inflatie en inflatiebestrijding als enige doelstelling is er een groot verschil!*
- *Maar lage inflatie is vooral een bekommernis voor wie van renten op kapitaal leeft: mijn 100 miljoen moet binnen 5 jaar nog minstens 100 miljoen waard zijn*
- *Inflatie tast rente aan*
  - *Ik leen om een huis te kopen aan 6%*
  - *Er is inflatie van 4%*
  - *→ Ik leen eigenlijk aan 2% (als loon de inflatie volgt)*
- *Inflatie ten allen tijde bestrijden, ook bij economische recessie, is contraproductief (“procyclisch”)*



## **Leent de ECB dan aan niemand geld?**

**Toch wel, en aan een lage rente (1 à 1,5%), namelijk aan privébanken**

**Gevolg: een perverse kringloop:**

-  **Activa van privé-banken lijden waardeverlies door toxische producten → ze moeten geherkapitaliseerd worden, maar vinden geen geldschieters**
-  **Overheden maken schulden om ze te steunen**
-  **Staten moeten daarom lenen**
-  **Kan niet bij ECB, moet bij privé-banken; deze bevoorraden zich bij de ECB voor 1 à 1,5%**
-  **Ze lenen aan staten tegen 4,5% (België), 6,5% (Italië), ...**
-  **Staatsfinanciën nog fragieler**

**Aangezien eurolanden niet kunnen devalueren en de wisselkoers niet kunnen wijzigen, blijft alleen soberheid als “oplossing” om de gaten in de staatsfinanciën op te vullen:**

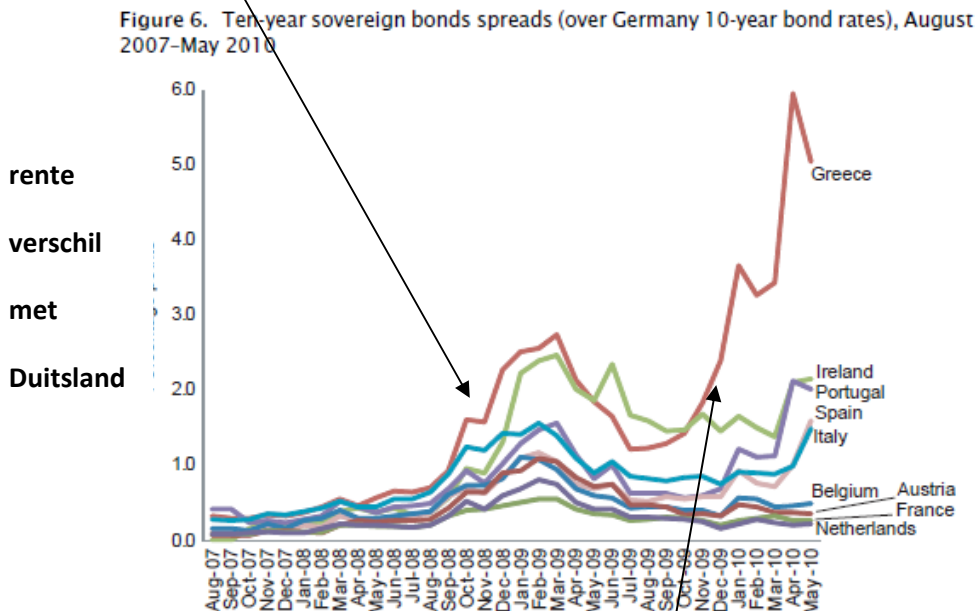
- minder sociale uitgaven**
- minder overheidsinitiatief, verdere afbouw openbare diensten**
- minder herverdeling door fiscaliteit**
- ...**

**maar daarmee wordt economische groei onderdrukt, staatsinkomsten dalen,...**

## Noodgedwongen komt EU toch tussen:

### Voorspel:

- rente stijgt al door Amerikaanse bankencrisis voor alle overheden



Source: Bloomberg. Monthly data.

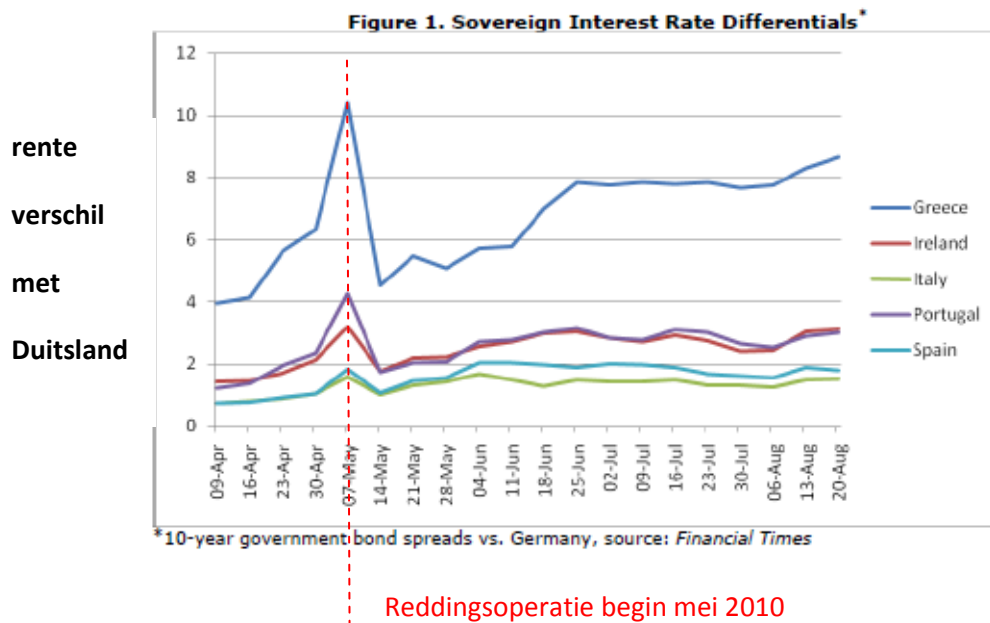
- Oktober 2009: nieuw Griekse regering Papandreou maakt bekend dat veel cijfers vervalst waren. Griekse staatsschuld was al hoog, de rente die Griekenland moet betalen stijgt nog
- Europese banken blijken ook massaal veel subprime-papier te bezitten → waardeverlaging banken, tussenkomst staten, verzwakte staatskassen
- Ook naar Ierse en Spaanse bouwspeculatie wordt steeds wantrouwer gekeken

### Niettegenstaande in strijd met Verdrag van Lissabon:

- Mei 2010: noodfonds voor Griekenland, 110 miljard €
- Mei 2010: oprichting **Europees Financieel Stabiliteitsfonds (EFSF)**
  - Bestemd voor hulp aan Ierland, Portugal, ...
  - 440 miljard € gegarandeerd (niet: gestort) door lidstaten
  - Ook IMF gaat "helpen": 250 miljard ter beschikking
  - ECB koopt toch voor 67 miljard € Grieks schuld papier, tegen eigen regels in

⇒ *ECB wordt nu toch (een beetje) de "redder van het laatste uur"*

## Zijn de markten nu gerustgesteld?



- ➔ De "reddingsoperaties" helpen dus wel, maar slechts kortstondig
- ➔ Ondertussen komen ook andere landen zwaar onder druk:
  - Op 21 november 2010 wordt Ierland verplicht (!) Europese steun te vragen
  - Op 6 april 2011 wordt Portugal verplicht Europese steun te vragen
  - Spanje en Italië steeds meer onder druk
- ➔ **21 juli 2011:** Top euroleiders moet nieuwe maatregelen treffen, want crisis verergert:
  - Renteverlaging voor leningen door EFSF toegestaan aan Griekenland, Ierland en Portugal (4,5% → 3,5%)
  - Vraag aan banken 21% schuldvermindering Griekenland
- ➔ **23 en 26 oktober 2011:** nieuwe topbijeenkomsten van uiterst zenuwachtige Europese leiders
  - **EFSS zal op een of andere manier versterkt worden tot 1000 miljard euro** ("financiële bazooka")
  - Banken schelden 50% Griekse schuld kwijt (beter gezegd: Europese belastingbetaler staat in voor 50%)
  - Banken moeten tot 9% herkapitaliseren
  - Italië wordt het nieuwe en **grote** probleem

## Conclusie over de financiële strategie van de Europese Unie

- EU moest vaststellen dat haar financiële architectuur niet bestand is tegen crisissituatie
- Noodgedwongen tussenkomst Europese Centrale Bank, tegen Verdrag Lissabon in
- Maar telkens blussen van brand, geen afdoende brandbeveiliging
- Ook de **“bazooka van 1000 miljard €” is onvoldoende:**

staatsschuld Italië ≈ 1900 miljard €

staatsschuld Spanje ≈ 680 miljard €

- Voor de “financiële markten” is het altijd “too little too late”

### Zijn er alternatieven?

- Publieke ratingbureaus?
- Euro-obligaties ?
  - In beide gevallen blijven lidstaten hogere rente betalen aan private banken, dan deze banken aan de Europese Centrale Bank moeten betalen
  - En blijven de bevolkingen de gegijzelden van de “markten”
- De enige efficiënte en democratische oplossing is dat de staten zelf bij de ECB kunnen lenen
- Maar dit volstaat niet:  
naast de financieel/monetaire scheve architectuur is ook de economische onaanvaardbaar

## **Breekijzer voor sociale Unie**

- De Standaard, donderdag 30 april 1998
- Auteur: **Freddy WILLOCKX** (was toen Europarlementslid voor de Vlaamse socialisten, toen nog “SP” genoemd)

**D**E SP heeft het feest van de arbeid dit jaar in het teken van Europa geplaatst.

We staan voor een historisch weekend. Op 1 en 2 mei wordt in Brussel beslist welke lidstaten van de Europese Unie op 1 januari 1999 in de Europese Muntunie mogen stappen en de euro invoeren. België zal erbij zijn. Tijd om stil te staan bij de verdienste van het halen van het Maastricht-examen.

Een beetje trots is gepast, zonder onszelf daarbij overdreven op de borst te kloppen. Om de overheidsfinanciën weer op het goede spoor te krijgen, zijn forse bezuinigingen doorgevoerd. We moeten erkennen dat die pijn gedaan hebben.

Maar langs de andere kant: in tegenstelling tot wat liberalen en conservatieven voorspelden, zijn de centrum-linkse coalities erin geslaagd om de Maastricht-criteria te halen zonder aan de fundamenteën van de sociale zekerheid te raken.

Er moet ook aan herinnerd worden dat we de overheidsfinanciën hoe dan ook gezond moesten maken. Met het begrotingstekort en de staatsschuld van enkele jaren terug, zou de sociale zekerheid in het begin van de volgende eeuw onvermijdelijk in de problemen gekomen zijn. Dat dat nu niet het geval zal zijn, hebben we mede te danken aan de druk van de convergentiecriteria.

De euro brengt aanzienlijke voordelen met zich mee. De prijzen zullen doorzichtiger en stabiel worden. Door het wegvallen van wisselkosten en -risico's komt geld vrij dat voor investeringen gebruikt kan worden. Dat moet een positief effect hebben op de werkgelegenheid. Met de euro krijgen de dollar en de yen er een belangrijke concurrent bij. De euro wordt een belangrijke wissel- en reservemunt. Daardoor zullen ondernemingen in toenemende mate hun export in euro factureren en hun import in diezelfde munt betalen. Op termijn wordt het ook weer mogelijk een anticyclisch beleid te voeren. Zonder uitzonderlijke economische schokken zullen de lidstaten begin volgende eeuw naar een begrotingstekort van maximaal 0,5 à 1 procent evolueren. Het stabiliteitspact (dat zijn de lijnen waarbinnen de voornaamste economische indicatoren van de lidstaten zich mogen bewegen) staat een maximaal tekort van 3 procent toe. Dat geeft ruimte om te handelen wanneer er zich economische schokken voordoen.

Om een recessie op te vangen, zouden de eurolanden gezamenlijk het begrotingstekort bijvoorbeeld een procent kunnen laten stijgen. Toen ze werden toegepast door individuele landen, bleken zulke methodes niet meer te werken. Als de EU in haar geheel tot de actie overgaat, hebben ze echter wel kans op slagen. De euro moet dit gecoördineerd optreden mogelijk maken.

Bovendien moet de euro het breekijzer worden voor de democratisering van de EU. Die democratisering is nodig om Europa socialer te maken. Daarbij moeten economische groei, werkgelegenheid en sociale zekerheid hand in hand gaan. De geschiedenis van de Europese landen toont aan dat democratie een vereiste is om sociale vooruitgang te kunnen maken. Voor de EU geldt hetzelfde. Voor er sprake kan zijn van een echt sociaal Europa, moet er een

politiek Europa komen. Twee zaken zijn daarvoor nodig.

Ten eerste moeten partijen, vakbonden en andere groepen uit het maatschappelijk middenveld zich Europees organiseren. Ten tweede moet de efficiëntie van de Europese instituties vergroot worden. Dat betekent afschaffing van de unanimiteitsregel in de Europese ministerraden, waar veto's van individuele lidstaten verlamvend werken, en meer medebeslissingsrecht voor het democratisch verkozen Europees Parlement.

**D**E euro moet daarbij als katalysator werken. Met Europees geld in hun portefeuille, zullen mensen in de verschillende lidstaten zich bewuster zijn van hun Europese identiteit. Op die manier zullen ze ook eerder geneigd zijn om samen, over de grenzen heen, dingen te bereiken.

De SP zal hier, met ingang van deze 1-meiviering, een belangrijk thema van maken. Als België niet geslaagd was voor het euro-examen, zou dat voor onze open, van buitenlandse handel afhankelijke economie catastrofale gevolgen gehad hebben. Niet-deelname zou vrijwel zeker geleid hebben tot een speculatiegolf tegen de Belgische frank en hogere interesten, wat dan weer funest geweest zou zijn voor de werkgelegenheid en de overheidsfinanciën. Tegenover de huidige en de toekomstige generaties was de verantwoordelijkheid voor het halen van de Europese eenheidsmunt zonder meer historisch. Die verantwoordelijkheid heeft de centrum-linkse coalitie ten volle opgenomen.

## Deel 2:

# Economische en institutionele aspecten

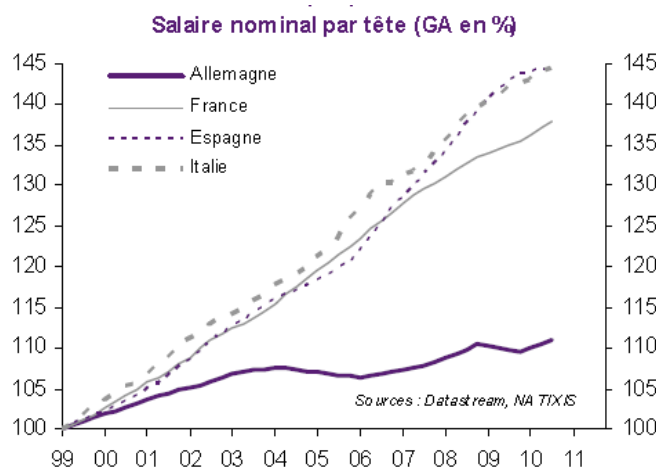
## A. Waar loopt het economisch mis?

### Invoering van de euro lijkt aanvankelijk economisch succes

- Zwakkere economieën kunnen goedkoop lenen en hebben goedkope arbeidskracht
- Ierland wordt in 2006 tweede rijkste land van EU (na Luxemburg)
  - Europese fondsen
  - Fiscale honingpot: vennootschapsbelasting 12,5%
  - Boomende bouwmarkt
- Portugal, Spanje, Baltische landen: hoge groeicijfers
  - Spanje: Boomende bouwmarkt, 800.000 woningen/jaar
- **Negatieve-rente-fenomeen:**
  - sterke groei, sterke inflatie → als **inflatie > rente**: negatieve rente, wie zou dan niet lenen?

### Maar ... groeiend onevenwicht kern – periferie

- kernlanden: hebben exportoverschoten : Duitsland; Oostenrijk, Nederland, Finland
- “periferie”: PIGS of PIIGS: Portugal, Ierland, (Italië), Griekenland, Spanje
- Landen tussenin, bv. België: exportoverschot maar grote schuld
- PIGS bouwen steeds groter onevenwicht op handelsbalans op, ze importeren meer dan ze exporteren
- Duitsland voert bovendien een zeer agressieve loonbeheersingspolitiek



→ **Gevolg: crisis doet overal deficit en staatsschuld stijgen, maar véél meer in periferie. Daar groeit werkloosheid ook veel sterker**

<b>Unemployment rates by country</b>					
unemployment as % of labour force					
Sep'11 (Sep'10)					
<i>Countries with low unemployment</i>		<i>Countries with unemployment near euro zone average</i>		<i>Countries with high unemployment</i>	
Austria	3.9 (4.3)	Cyprus	7.8 (6.0)	Portugal	12.5 (12.3)
Netherland	4.5 (4.4)	Finland	7.8 (8.2)	Estonia	12.8 Jun (16.1)
Luxembourg	4.8 (4.5)	Slovenia	8.0 (7.3)	Slovakia	13.5 (14.3)
Germany	5.9 (6.8)	Italy	8.3 (8.1)*	Ireland	14.2 (13.9)
Malta	6.6 (7.1)	France	9.9 (9.8)	Greece	17.6 July (13.4)
Belgium	6.7 (8.2)			Spain	22.6 (20.5)
*excludes layoffs paid by the cassa integrazione (CIG)		<b>Euro area average 10.2 (10.1)</b>			

### Had men dit dan niet voorzien?

#### In zekere zin wel:

- Stabiliteitspact (1997) moet staatsfinanciën in evenwicht houden. Hoe? Deficit > 3% BBP verboden, staatsschuld > 60% BBP verboden...
- Daardoor zou “discipline” ontstaan, landen met concurrentiehandicap zouden het nodige doen om dit op te lossen (loonpolitiek, fiscale politiek, “innovatie”, ...): “convergentie door de marktwerking”

#### Wat men niet overwoog:

- Transfers van rijkere naar armere regio’s
- Ontmoedigen van grote overschotten op handelsbalans, bv. door arbeidsduurvermindering, loonsverhoging in overschotlanden
- Monetair beleid ondergeschikt maken aan economisch beleid

**Nochtans: veralgemening van het “Duits model” is onmogelijk : in een oorlog kunnen er niet alleen winnaars zijn!**



## B.Het “Europees economisch bestuur” (“*economic governance*”)

### Wat?

- Een muntunie kan niet zonder sociaal-economische politiek
- Dit vereist normaal een staatsapparaat, met belastingsinkomsten, fiscale politiek, transfers, enz.
- De EU- verdragen laten dit niet toe
- In de plaats van een sociaal-economische politiek komt een autoritaire, bureaucratische reglementering gebaseerd op neoliberale dogma’s: het *Europees economisch bestuur*.
- De ideeën daarvoor bestaan reeds lang, de patronale organisaties ijveren er al lang voor; de crisis wordt nu aangegrepen om de “stille revolutie” (Barroso) door te voeren

### Drie onderdelen: Europees Semester, sixpack en Europluspact

#### **1. Europees semester:**

- Is een agenda die jaarlijks moet doorlopen worden door alle lidstaten (euro of niet)
- **In januari van elk jaar** maakt de Commissie haar **Annual Growth Survey** (AGS, Jaarlijkse Groeiraming) bekend. Daarin een overzicht van de stand van zaken van de economische ontwikkelingen in iedere lidstaat, zowel overheidsfinanciën als economie in ’t algemeen. Er staan aanbevelingen in van wat een lidstaat volgens de Commissie moet doen, zoals bv. :
  - “stringente en volgehouden loonmatiging, waaronder de herziening van indexeringsclausules bij loononderhandelingen”
  - “verdere liberalisering van de dienstensector”
  - Verhoging indirecte belastingen
  - Pensioengerechtigde leeftijd verhogen
  - Werkloosheidsvergoedingen aanpassen aan de conjunctuur
  - “Buitensporige arbeidsbescherming” herzien
- **In april van elk jaar** moet elke regering twee documenten bezorgen:

- één waarin uiteengezet wordt hoe de begroting weer in evenwicht gebracht zal worden de komende jaren, (**Stabiliteits- en Convergentie Programma**, SCP); de begroting van het volgend jaar moet hierin in grote trekken geschetst.
  - Daarnaast ook nog een **Nationaal Hervormingsprogramma** (National Reform Programme, NRP), daarbij rekening houdend met de aanbevelingen van het AGS.
- De Commissie bestudeert de nationale programma's, formuleert aanbevelingen die door de Raad voorgelegd worden aan de lidstaten.
- In juli van elk jaar is de cyclus afgerond; nationale parlementen kunnen dan over de begroting van het komende jaar gaan "discussiëren"

*Hoever staat het hiermee? Het Europees Semester is goedgekeurd, en werd in 2011 voor het eerst toegepast.*

*Voor België waren de belangrijkste aanbevelingen:*

- *Snellere afbouw begrotingstekort*
- *pensioenleeftijd te verhogen,*
- *herstructurering banken afronden*
- *"In overleg met de sociale partners en conform de nationale praktijken" loononderhandelingen en loonindexeringssysteem hervormen,*
- *werkloosheidsuitkeringen geleidelijk laten afnemen naarmate de periode van werkloosheid langer duurt*
- *belastingdruk verschuiven van arbeid naar consumptie [d.w.z. BTW verhogen]*
- *concurrentie in de detailhandel stimuleren [d.w.z. openingsuren dereglementeren enz.]*

*Er zijn geen sancties om de uitvoering af te dwingen; die zitten in het sixpack:*

## 2. Wetgevend pakket, beter bekend als "Sixpack":

Bestaat uit 6 wetteksten

- 4 gaan over de **versterking van het Stabiliteitspact, met sancties**
- 2 gaan over het **macro-economisch toezicht op de lidstaten**

### **'Excessive Deficit Procedure' (EDP)**

voor de overtreders van Stabiliteitspact

- Begrotingstekort mag niet > 3%
- Als staatsschuld > 60% BBP (zoals België) moet deze afgebouwd met 5%/jaar
- Zoniet wordt lidstaat (na onderzoek) "in EDP geplaatst"
- Moet dan 0,2% BBP aan Europese Commissie overmaken  
België: 700 miljoen € (behalve bij "omgekeerde gekwalificeerde meerderheid" in de Raad die tegenstemt)
- Als aanbevelingen EC niet opgevolgd: 700 miljoen = boete

### **Scorebord voor macro-economisch toezicht**

- Europese Commissie volgt allerlei economische parameters van lidstaten, met de bedoeling vroegtijdig 'macro-economisch onevenwicht' vast te stellen
- Bij 'onevenwichts dreiging' wordt lidstaat in Excessive Imbalance Procedure' geplaatst.
- EC doet aanbevelingen: loonkosten, werkloosheid, index...
- Bij niet opvolging mogelijke boete van 0.1%BBP (België: 350 miljoen euro)

Het sixpack werd voorbereid door de Europese Commissie vanaf voorjaar 2010, voorgelegd aan Parlement en Raad op 29 september 2010 en goedgekeurd in september-oktober 2011; de mediabelangstelling en de sociale en syndicale bezorgdheid waren ver te zoeken. Nochtans zeer verregaand.

***De wettekst over het macro-economisch toezicht werd bijna unaniem goedgekeurd (op radikaal-links na) in Europees Parlement.***

### 3. Europluspact

- ➔ Is een politieke afspraak (dus geen wettekst) voorgesteld door Merkel en Sarkozy op top 4 februari 2011 (eerst 'competitiviteitspact' genoemd)
- ➔ Inhoudelijk gelijklopend met Europees Semester en sixpack, maar brutaler verwoordt, met concrete voorstellen:
  - Afschaffen indexmechanismen
  - Schuldnorm in grondwet van lidstaten verankeren
  - Lonen van ambtenaren laag houden, om zo ook die in de privé te beperken
  - flexizekerheid
  - Stemrecht ontnemen aan lidstaten in overtreding
  - ...
- ➔ Afspraken op toppen 23&26 oktober 2011 gaan ook in die richting
- ➔ Was gericht naar landen eurozone, maar anderen deden ook mee
- ➔ Mediabelangstelling voor Europluspact gaf een duwtje aan de bewustwording van het Europees project voor een 'economic governance'

## **Algemene Conclusies:**

- 1. Onder het neoliberalisme waren reeds vóór de crisis 10% BBP verkast van Arbeid naar Kapitaal**
- 2. De financiële crisis kostte het kamp van de Arbeid misschien nog eens zoveel, afhankelijk van land tot land**
- 3. De private schulden worden dan omgezet in publieke, zodat belastingsgeld nog vele jaren als rente aan ...de private geldschietters zal betaald worden.**
- 4. Het falen van de Europese Muntunie werd dan aangegrepen om een oude droom van het Europees patronaat te verwezenlijken: de economic governance van de lidstaten in handen van de Europese Commissie**
- 5. Zelfs vanuit puur burgerlijk-economisch standpunt is de proclamatie van een permanente soberheidspolitiek contraproductief.**

Downloaden of bestellen op [www.andereuropa.org](http://www.andereuropa.org):

